

ב"ה

פרשת בשלח

אז ישיר משה ... ויאמרו לאמר

שמות טו, א.

אמרו שירה מעצמם

בנוגע לשירת הים, "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת גו"¹ – מצינו במשנה² ובברייתא³ שלש דעות: דעה הא' – "הן עונין אחריו ראשי פרקים, משה אמר אשירה לה' והן אומרים אשירה לה', משה אמר כי גאה גאה, והן אומרים אשירה לה'".

דעה הב' – "הן עונין אחריו כל מה שהוא אומר, משה אמר אשירה לה' והן אומרים אשירה לה', משה אמר כי גאה גאה, והן אומרים כי גאה גאה".

ודעה הג' – "הוא פותח והן עונין אחריו" (וקורין כולם יחד⁴).

כלומר: לכולי עלמא אמרו בני ישראל שירה לאחרי שמשה פתח באמירת השירה – כפי שלמדים ממה שכתוב "לאמר", "שאינו דומה לשאר לאמר שבתורה שהשכינה מדבר הדיבור למשה לחזור הוא ולאמרו לישראל, אבל כאן אין לומר כן", "ומה תלמוד לומר לאמר, מלמד שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה" – כי, פתיחת השירה על ידי משה היתה נתינת כח לבני ישראל שיוכלו גם הם לומר השירה;

אלא שבזה גופא יש פלוגתא עד כמה היתה הנתינת כח על ידי הפתיחה דמשה: (א) שיהיו עונין אחריו ראשי פרקים בלבד – "לאמר אמילתא קמייתא" (שעונין תמיד אשירה לה'), (ב) שיהיו עונין אחריו כל מה שהוא אומר

¹ בשלח טו, א.

² סוטה פ"ה מ"ד (כז, ב).

³ שם ל, ב.

⁴ פרש"י שם.

– "לאמר אכל מילתא ומילתא", (ג) שיהיו עונין אחריו וקורין כולם יחד – "ויאמרו (אמשה ובני ישראל קאי, ומשמע) דאמור כולהו בהדי הדדי, לאמר דפתח משה ברישא" (ויאמרו כולם אחר שנרשו לאמר, דהיינו אחר שפתח החכם).

אמנם, בירושלמי⁵ מצינו דעה נוספת העולה על כולנה – שלא היה צורך בהפתיחה דמשה, אלא כל ישראל אמרו השירה כמשה: "ביקשו לומר שירה ושרת עליהן רוח הקודש, ואפילו קטן שבישראל היה אומר שירה כמשה, הדא הוא דכתיב⁶ וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מַלְּשָׁה עִמּוֹ אֵיךְ הִמְעַלְּם מִיָּם אֶת רַעֲי צֶאֱנוּ, רועה הצאן אין כתיב כאן אלא רועה צאנו, מלמד שעשה כולם רועים".

כלומר: אף על פי שבדרך כלל הוצרכו בני ישראל לקבל ממשה, שהיה רועה ישראל, מכל מקום, בעת שירת הים "עשה כולם רועים", שלא הוצרכו לנתינת כח כו', כיון ש"שרת עליהן רוח הקודש", ועד ש"אפילו קטן שבישראל היה אומר שירה כמשה". וממשיך בירושלמי שם: "מה תלמוד לומר לאמר" – כי לפירוש הירושלמי אי אפשר לפרש ש"לאמר" קאי על הפתיחה דמשה, "שהרי כולהו אמרו שירה מעצמם כמשה"⁷ – "לאמר לדורות".

וכיון ש"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"⁸, בהכרח לומר שניתן הכח על זה – כי, כללות הענין דקריעת ים סוף, שבזה נכלל גם ענין השירה, מהוה נתינת כח על כל הדורות שלאחרי זה. וזהו גם מה שכתוב בתוספתא⁹ שכשם שצריך לזכור יציאת מצרים בכל יום, כך צריך לזכור גם כן קריעת ים סוף בכל יום. ולכן אומרים בכל יום בנוסח ד"עזרת אבותינו": "וים סוף להם בקעת"¹⁰.

והנה, בכל מקום שנאמר "לאמר", פירושו, שחוזרים ואומרים בדיוק באותו אופן שהיה בפעם הראשונה. ומזה מובן גם בנוגע לפירוש הירושלמי "לאמר לדורות" – שבכל הדורות יכול להיות ענין השירה באותו אופן שהיה בקריעת ים סוף – ש"אפילו קטן שבישראל אומר שירה. . . שעשה כולם רועים".

כלומר: למרות שיש חילוקי דרגות דגדול וקטן – בגשמיות, ומזה מוכח שכן הוא גם ברוחניות – מכל מקום, אפילו קטן שבישראל אינו צריך נתינת כח ממישהו אחר, וביכלתו לומר שירה מעצמו. ולא זו בלבד שכל אחד

⁵ שם פ"ה ה"ד.

⁶ ישע"י סג, יא.

⁷ קה"ע לירושלמי שם.

⁸ ע"ז ג, סע"א.

⁹ ברכות רפ"ב. הובא בתו"א בשלח סב, ב.

¹⁰ מנחת ביכורים לתוספתא שם. וראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ו ס"ב.

יכול לומר שירה בעצמו ואינו צריך להיות מקבל ממישהו אחר, אלא יתירה מזה, ש"עשה כולם רועים" – שכל אחד ואחת יכול להיות רועה ומשפיע על אחרים, שגם הם יהיו כמותו.

וכפי שאומר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר באחת השיחות דאחרון של פסח¹¹: יחיד – הוא רבים, בכחו לעשות רבים ולהחיות רבים. והפירוש בזה – שיכול לפעול על הרבים שיהיו כמותו, היינו, שיהיו משפיעים (רועים).

קטע משיחת אחרון של פסח, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשי"ג ח"ב ע'97.

---

¹¹ תש"ט סל"ז (נדפסה בסה"מ תש"י ריש ע' 190).